

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Sanataiteen lukiodiplomin kehittäminen

Utvecklingen av gymnasiediplomet i litterärt skapande

6.5.2026

Opetusneuvos Minna Harmanen, pj.

Opetusneuvos Anu Halvari, vpj.

Undervisningsråd Sofia Stolt

Ohjelmassa

Lukiodiplomien kehittämisen aikataulu ja organisointi

Lukiodiplomien rakenteen yhtenäistäminen

Sanataiteen lukiodiplomin ops-tekstin luonnos

Sanataiteen lukiodiplomin ohjeiden luonnos

Padlettiin mahdollisuus kommentoida:

Sanataiteen lukiodiplomi (työnimi)

Suunnittelu ja aikataulu

Planering och tidtabell

Syksyllä 2026

- 1) pilotointi
- 2) ops-tekstit ja ohjeet lausunnoille 10/2026
- 3) ops-perusteiden muutosmääräys 12/2026

Hösten 2026: 1) Pilotering 2) Läroplanstexter och anvisningar skickas på remiss i oktober 2026 3) Beslut om ändring av läroplansgrunderna i december 2026

Keväällä 2027

- 1) paikallinen ops-työ
- 2) lukiodiplomien ohjeet
- 3) mahdolliset tukimateriaalit

Sanataiteen lukiodiplomi mahdollista suorittaa 1.8.2027 alkaen, siis 1.8.2027 aloittavien opiskelijoiden

Våren 2027:

- 1) *Lokalt läroplansarbete*
- 2) *Anvisningar om gymnasiediplomen färdigställs*
- 3) *Eventuellt kompletterande*

De nya anvisningarna träder i kraft 1.8.2027 och gäller studerande som inleder sina gymnasiestudier 1.8.2027

Sanataiteen lukiodiplomin kehittämistyöryhmä

Arbetsgrupp för utveckling av gymnasiediplomet i litterärt skapande

- Opetusneuvos **Minna Harmanen**, pj. / Opetusneuvos **Anu Halvari**, vpj. / Undervisningsråd **Sofia Stolt**
- Sanataideopettaja **Anna Anttonen**, Lastenkulttuurikeskus Kotilo
- professor **Ria Heilä-Ylikallio**, Åbo Akademi
- yliopistonopettaja **Elina Jokinen**, Jyväskylän yliopisto
- lehtori **Päivi Mällinen**, Oulun Suomalaisen Yhteiskoulun lukio
- lehtori **Susanna Pasula**, Kallion lukio
- koordinaattori ja opettaja **Inka Vilén**, Oriveden kirjoittajalukio
- ordkonstlärare **Katja von Wendt**, Sydkustens ordkonstskola

Sanataiteen lukiodiplomin kehittämisen lähtökohtia (30.10.2025 Lukiopäivät; 1.8.2027 aloittaville opiskelijoille)

- Sanataiteen ilmentymiin tutustuminen ja oman sanataiteen luominen > fiktiivisten maailmojen luominen, analysoiminen ja tulkitseminen; perustana monilukutaito ja laaja tekstikäsitelmä
- **Sanataiteelle läheisiä oppiaineita: äidinkieli ja kirjallisuus sekä kielet, myös teatteri, kuvataide, musiikki ja media**; mahdollista rakentaa yhteyksiä myös muihin oppiaineisiin
- Luovuus, taiteellisen työskentelyprosessin hallinta
- Kielelliset taidot sekä ilmaisun ja ajattelun taidot; kielitietoisuus ja monikielisyys
- Näkyväksi erityinen luku- ja kirjoitusharrastus, myös muulla kuin lukion opetuskielellä
- Kaikessa lukio-opiskelussa tarvittavien luku- ja kirjoitustaitojen kehittäminen ja tukeminen
- Kulttuurinen ja yhteiskunnallinen osallisuus sekä vuorovaikutustaitojen ja persoonallisuuden kehittyminen
- Kiinnittyy kaikkiin **laaja-alaisen osaamisen alueisiin** ja opiskelijoiden kielelliseen moninaisuuteen

Utgångspunkter för utvecklingen av gymnasiediplomet i litterärt skapande (Lukiopäivät 30.10.2025; i kraft från 1.8.2027)

- Att bekanta sig med uttrycksformer för ordkonsten och att skapa egen ordkonst → att skapa, analysera och tolka fiktiva världar; utgående från multilitteracitet och ett vidgat textbegrepp.
- Läroämnen som ligger ordkonsten nära: **modersmål och litteratur samt språk, liksom även teater, bildkonst, musik och media**; det är också möjligt att bygga kopplingar till andra läroämnen.
- Kreativitet och förmågan att behärska en konstnärlig arbetsprocess.
- Språkliga färdigheter samt uttrycks- och tankefärdigheter; språkmedvetenhet och flerspråkighet.
- Att synliggöra ett särskilt intresse för läsning och skrivande, även på ett annat språk än gymnasiets undervisningsspråk.
- Utveckling och stöd för de läs- och skrivfärdigheter som behövs i alla gymnasiestudier.
- Kulturell och samhällelig delaktighet samt utveckling av interaktionsfärdigheter och personlig utveckling.
- Knyter an till alla områden inom det särskilda kunnandet och till de studerandes språkliga mångfald.

Sanataiteen lukiodiplomin järjestämisen edellytyksiä

- **Resurssit:** sanataiteen lukiodiplomiopintojakso (lukion opettaja + ulkopuolisen arvioijan erillinen palkkio) ja sitä edeltävien opintojen järjestäminen
- **Edeltävät opinnot (6 op:n laajuiset edeltävät opinnot):**
esim. luovan kirjoittamisen opintojaksot (osana äidinkieli ja kirjallisuus oppiainetta)
- **Yhteistyö: toinen lukio & sanataidekoulut (taiteen perusopetus)**

LUKIODIPLOMIEN YHTEINEN RAKENNE: LUKIODIPLOMITYÖ + PORTFOLIO + POHDINTAOSA

- Lukiodiplomien LOPS2019-perustemääräykseen ja ohjeisiin; kolme osa-aluetta sisältyvät kaikkiin lukiodiplomeihin.
- **Lukiodiplomityö:** Tarvittaessa tarkentavia lukiodiplomikohtaista synonyymeja, esim. teos, tuote, mediaesitys, tanssillinen tehtävä, esitys jne.
- **Portfolio:** Portfolion rakenne ja toteuttamistavat voivat vaihdella lukiodiplomikohtaisesti. Portfolio voi sisältää eri osioita, jotka määrittellään lukiodiplomin ohjeissa. Lukiodiplomikohtaisissa ohjeissa voidaan käyttää portfolion rinnalla tarkentavaa synonyymia. Portfolio on kunkin lukiodiplomiaineen oppimisen ja osaamisen tarpeiden mukainen. Portfoliossa opiskelija kuvaa, dokumentoi, reflektoi ja arvioi lukiodiplominsa prosessia, kokonaisuutta, omaa oppimista ja asettamiensa tavoitteiden saavuttamista.
- **Pohdintaosa:** Pohdintaosassa opiskelija osoittaa lukiodiplomiaineen tuntemustaan, kuvaa omakohtaista suhdettaan lukiodiplomin alaan sekä osoittaa lukiodiplomiaineelle ominaisten tekstitaitojen hallintaa (kahden tunnin kirjoitustilaisuus).

Gemensam struktur:

Gymnasiediplomarbete + portfolio + reflektionsdel

Den gemensamma strukturen för gymnasiediplomen grundar sig på bestämmelserna i GLP2019 och på de anvisningar som Utbildningsstyrelsen ger för varje gymnasiediplom. Alla gymnasiediplom omfattar tre delområden.

Gymnasiediplomarbete: Vid behov kan läroämnesspecifika synonymer användas i respektive diplom, till exempel *verk, produkt, mediepresentation, dansuppgift, framförande* eller *motsvarande*.

Portfolio: Strukturen på och genomförandet av portfolion kan variera mellan olika gymnasiediplom. Portfolion kan bestå av flera delar som fastställs i anvisningarna för respektive diplom. I vissa fall kan ett kompletterande begrepp användas parallellt med ordet *portfolio*, enligt vad som anges i den diplomspecifika anvisningen. Portfolion utformas så att den motsvarar det aktuella gymnasiediplomämnets mål för lärande och visad kompetens. I portfolion beskriver, dokumenterar, reflekterar och bedömer den studerande sin arbetsprocess, helheten, sitt eget lärande och hur väl de egna målen har uppnåtts.

Reflektionsdel: I reflektionsdel visar den studerande sitt kunnande inom ämnet för gymnasiediplomet, beskriver sin personliga relation till området och visar att hen behärskar de textfärdigheter som är typiska för ämnet. Reflektionsdel skrivs under två timmar.

Sanataiteen lukiodiplomi (2 op) **LUONNOS** Gymnasiediplom i litterärt skapande (2 sp) **UTKAST**

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan sanataiteessa
- perehtyy johonkin valitsemaansa sanataiteen osa-alueeseen ja sen ilmaisukeinoihin
- kehittää omaäänisyyttään ja luovuuttaan
- rohkaistuu laajentamaan kielellistä ilmaisuaan
- ymmärtää tekstien tulkinnan ja tuottamisen välisen vuorovaikutuksen
- suunnittelee ja toteuttaa itsenäisesti sanataiteellisen työskentelyprosessin
- osaa suhteuttaa sanataideteoksensa johonkin kontekstiin ja käyttää taiteentalalle ominaisia tekstitaitoja
- kartuttaa reflektoinnin ja vuorovaikutuksen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat opiskelijan laatiman omaäänisen sanataideteoksen (**lukiodiplomityö**), työskentelyprosessia avaavan ja työskentelyä refleктоivan **portfolion** ja **pohdinnan** muodostamasta kokonaisuudesta.

Sanataiteen lukiodiplomi (2 op) **LUONNOS** Gymnasiediplom i litterärt skapande (2 sp) **UTKAST**

Modulens **mål** är att den studerande

- ger en särskild demonstration av sitt kunnande och sin förtrogenhet inom litterärt skapande,
- fördjupar sig i ett själv valt delområde inom det litterära skapandet och dess uttrycksformer,
- utvecklar sin egen röst och sin kreativitet,
- uppmuntras att bredda sitt språkliga uttryck,
- förstår samspelet mellan tolkning och produktion av texter,
- planerar och genomför en ordkonstnärlig arbetsprocess självständigt,
- kan sätta sitt ordkonstverk i ett sammanhang och använda de textfärdigheter som är typiska för disciplinen,
- utvecklar sina färdigheter i reflektion och interaktion.

Centrala innehåll:

- Utgår från de mål som fastställts för gymnasiediplomet samt från den uppgift, det perspektiv och det sätt för genomförande som den studerande valt.
- Består av en helhet som omfattar ett verk i litterärt skapande, med en egen röst, utarbetat av den studerande (gymnasiediplomarbete); en portfolio som beskriver, öppnar och reflekterar över arbetsprocessen; samt en reflektionsdel som fördjupar den studerandes analys av arbetet och lärprocessen.

Sanataiteen lukiodiplomin ohje ja tukimateriaali

Lukiodiplomikohtaisessa ohjeessa (jonka luonnosta voi kommentoida syksyllä)

- ✓ tarkennetaan ops-perusteen tekstiä: kuvataan tarkemmin lukiodiplomin eri osia
- ✓ määritellään edeltävien opintojen määrä (6 op – sama kaikissa lukiodiplomeissa)
- ✓ kuvataan lukiodiplomin eri osien arvioinnit (kriteerit).

Ks. Teatterin lukiodiplomin ohjeet:
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/183579_teatteri_lukiodiplomi_ohje_17_05_08.pdf

Tukimateriaalissa (mikäli päästään sitä tässä prosessissa jo laatimaan) (esim.)

- ✓ kuvataan lukion sanataide-oppiainetta (paikallinen valinnainen oppiaine): sen keskeisiä tavoitteita (tavoitealueet) ja sisältöjä sekä arviointia
- ✓ annetaan esimerkkejä edeltävien opintojen opintojaksoista
- ✓ kuvataan yhteistyötä sanataiteen lukiodiplomin edeltävien opintojen ja lukiodiplomiopintojakson toteuttamisessa.

Ks. Teatterin lukiodiplomin tukimateriaali:
<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/johdanto/teatteri-ops-tukimateriaali>

Instruktioner och stödmaterial för gymnasiediplomet i litterärt skapande

I den gymnasiediplomspecifika anvisningen (vars utkast kan kommenteras under hösten)

- ✓ preciseras texten i läroplansgrunden: de olika delarna av gymnasiediplomet beskrivs mer ingående
- ✓ fastställs omfattningen av de förberedande studierna (6 sp – samma i alla gymnasiediplom)
- ✓ beskrivs bedömningen av gymnasiediplomets olika delar (bedömningskriterier)

Se t.ex. anvisningarna för gymnasiediplomet i teaterkonst
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/183579_t_eatteri_lukioplatomi_ohje_17_05_08.pdf

I stödaterialet (om det hinner utvecklas under denna process)

- ✓ beskrivs gymnasiets läroämne litterärt skapande (ett lokalt valfritt läroämne): dess centrala mål (målområden), innehåll och bedömning
- ✓ ges exempel på studieavsnitt som kan utgöra de förberedande studierna
- ✓ beskrivs samarbetet mellan de förberedande studierna i ordkonst och genomförandet av studieavsnittet för gymnasiediplomet i litterärt skapande

Se t.ex. anvisningarna för gymnasiediplomet i teaterkonst
<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/johdanto/teatteri-ops-tukimateriaali>

Sanataiteen lukiodiplomin ohjeen luonnoksesta (4.5.)

Opettaja opintojakson aikana

- Opiskelijoille voidaan järjestää ennen lukiodiplomiopintojaksoa erillinen tilaisuus, jossa kerrotaan lukiodiplomin suorittamisen mahdollisuudesta ja käytännöistä osana lukio-opintoja.
- Opettaja käy sanataiteen lukiodiplomin opintojakson alussa opiskelijoiden kanssa läpi lukiodiplomin ohjeet, tukimateriaalin ja esittelee lukuvuosittain annettavan lukiodiplomien yhteisen tehtävän.
- Opettaja antaa opiskelijalle **ohjausta** ja tukea sanataiteen lukiodiplomin **suunnitteluvaiheessa**: ohjaus ja tuki voivat liittyä ohjeisiin, tukimateriaaleihin tutustumiseen, ajankäytön suunnitteluun ja opintojakson käytännön järjestelyihin sekä lukiodiplomien yhteiseen tehtävään. Opettaja voi tukea opiskelijan ideointia ja suunnittelua esimerkiksi avoimilla kysymyksillä tai aiemmin toteutettuja lukiodiplomeja esittelemällä.
- **Opettaja ei anna palautetta työstä prosessin aikana.** Opettaja huomioi kaikessa toiminnassaan, että sanataiteen lukiodiplomi on opiskelijan itsenäisesti toteuttama erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttö lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan.

Opiskelija opintojakson aikana

- Opiskelija tekee sanataiteen lukiodiplomin aluksi **suunnitelman**, joka koostuu lukiodiplomin aiheen, lähtökohtien, tavoitteiden ja ajankäytön kuvauksesta. Opiskelija liittää suunnitelman portfolioonsa.
- Sanataiteen lukiodiplomin suorittaminen perustuu opiskelijan omiin tavoitteisiin, näkökulmiin, ratkaisuihin ja toteutustapoihin. Opiskelija suorittaa lukiodiplomin itsenäisesti Opetushallituksen antamien ohjeiden ja asettamiensa tavoitteiden mukaisesti.
- Opiskelija voi olla vuorovaikutuksessa opettajan ja toisten opiskelijoiden kanssa toteuttaessaan sanataiteen lukiodiplomia. **Jos opiskelija saa vertaispalautetta lukiodiplomiprosessin aikana lukiodiplomityöstään, hän kuvaa sen vaikutuksia ja merkitystä portfolioonsa.**
- Opiskelijan lukiodiplomi voi olla myös osa produktiota, jossa voidaan tehdä myös eri lukiodiplomeita. Opiskelija suorittaa kuitenkin oman lukiodiplominsa itsenäisesti.

Sanataiteen lukiodiplomin osat

- Lukiodiplomityö: **sanataideteos**
- **Portfolio**
- Pohdintaosa: **pohdinta**
- Gymnasiediplomarbetet: **verk i litterärt skapande**
- Portfolio: **beskrivning av arbetsprocessen/ arbets- och lärprocessen**
- Reflektionsdel: **reflektion**

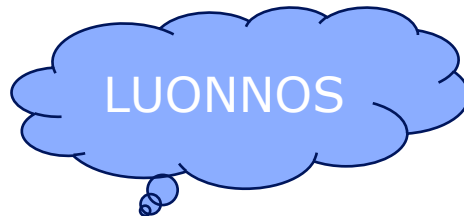
SANATAIDETEOS

LUONNOS

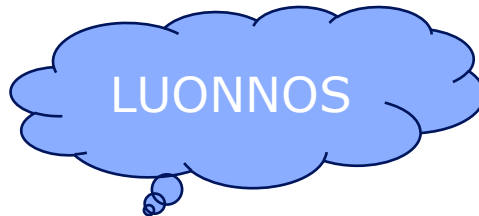
- Opiskelija osoittaa sanataiteen taiteellista ja luovaa osaamistaan toteuttamallaan lukiodiplomityöllä eli sanataideteoksella, joka voi edustaa eri sanataiteen ilmenemismuotoja.
 - Sanataideteos voi olla esimerkiksi proosaa, lyriikkaa, lavarunoutta tai (näytelmän, elokuvan) käsikirjoitus.
 - Opiskelija ideoi, suunnittelee ja toteuttaa lukiodiplomiin sisältyvän lukiodiplomityön sanataiteen lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden ja oman suunnitelmansa rajaaman tehtävän pohjalta.
- Sanataideteoksen ideointi, suunnittelu ja toteuttaminen ovat kokonaisuudessaan opiskelijan itsenäisesti tekemää työtä. Opiskelija voi valita suunnitelmaansa sopivat työskentelytavat itsenäisesti.
 - Lukiodiplomityön tulee olla sanataideteos, josta tekijä ei ole aiemmin saanut sanataiteen ammattilaisen tai lukiodiplomia arvioivan opettajan arviointia. Tekijä voi työskentelyprosessin aikana pyytää teoksestaan vertaispalautetta ja kuvata palautteen vaikutuksia sanataideteoksen valmistumisprosessiin.

PORTFOLIO 1/2

- Sanataiteen lukiodiplomin portfolioissa opiskelija dokumentoi, kuvaa, reflektoi ja arvioi lukiodiplomin suorittamisen etenemistä: lukiodiplomin ideointia, suunnittelua, toteuttamista, kokonaisuutta, omaa oppimis- ja työskentelyprosessia sekä asettamiensa tavoitteiden saavuttamista. Tavoitteena on, että opiskelija tekee portfolioissaan näkyväksi luovan työskentelyn ja ajattelun taitojaan sanataiteelle ominaisilla tavoilla.
- Opiskelija osoittaa itsearviointitaitojaan työskentelynsä, oppimisprosessinsa ja tavoitteidensa toteutumisen reflektoinnilla. Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa portfolionsa haluamallaan tavalla. Portfolio muodostaa yhdessä sanataideteoksen ja pohdintaosan kanssa sanataiteen lukiodiplomin.

PORTFOLIO 2/2

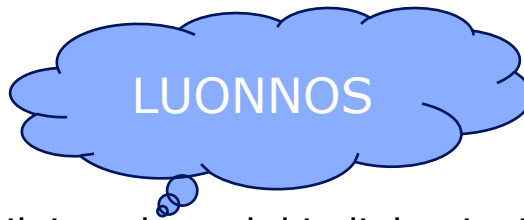
Sanataiteen lukiodiplomin portfolioissa opiskelija

- tekee näkyväksi työskentelyprosessin eri vaiheita suunnitelmasta toteutukseen
- kuvailee ja perustelee lukiodiplomityölle asettamiaank lähtökohtia ja tavoitteita
- kuvaa työskentelyn lähtökohtia (esimerkiksi lukemiaan teoksia tai työhön inspiroineita kirjailijoita, taiteilijoita tai taidesuuntauksia), ideoiden kehittelyä, aiheen ja ilmaisumuodon valintaa ja rajausta sekä mahdollista tiedonhankintaa (esimerkiksi tietyn aikakauden/tyylikauden kirjallisuudesta tai kirjailijasta)
- esittelee sanataideteoksen ideoinnin kokeiluja ja eri vaiheen versioita, tekee näkyväksi työskentelyprosessin aikaiset keskeiset pohdinnat, teoksen muokkaamisen eri vaiheet, johtopäätökset ja muutokset suunnitelmaan
- arvioi omaa sanataideteostaan, reflektoi omaa työskentelyään prosessin aikana sekä arvioi omaa oppimisprosessiaan ja osaamistaan.

POHDINTA 1/2

- Sanataiteen lukiodiplomin pohdinnassa opiskelija osoittaa sanataiteen tuntemustaan sekä erityisen osaamisensa ja harrastuneisuutensa yhteyttä siihen. Pohdinnassa opiskelija kuvaa omakohtaista suhdettaan sanataiteeseen ja osallisuuttaan sen ilmenemismuodoissa. Tekstissä opiskelija osoittaa sanataiteelle ominaisten tekstitaitojen omaksumista, hallintaa ja tarkoituksenmukaista käyttöä.
- Opiskelija tarkastelee myös erityisen osaamisensa ja harrastuneisuutensa yhteyttä lukiodiplomin alaan, sen eri muotoihin, kehitykseen ja ajankohtaisiin ilmiöihin (kirjallisuuden eri muodot, lukeminen ja lukuharrastus, sanataiteen harrastaminen vapaa-aikana, kirjallinen kulttuuri ja sivistys).
- Pohdinnassa opiskelija voi hyödyntää sanataiteen lukiodiplomin portfolioaan ja sanataideteostaan.

POHDINTA 2/2

- Pohdinta suoritetaan valvotussa tilaisuudessa lukiodiplomiopintojakson päätteeksi. Opiskelijalla on käytettävissään enintään kaksi tuntia pohdinnan suorittamiseen.
- Pohdinta voidaan suorittaa **JOKO kirjoitustehtävänä** (maksimimerkkimäärä 5 000 merkkiä) **TAI samaan aikaan tallennettavana yksilöesityksenä tai ryhmäkeskusteluna 2–4 hengen ryhmissä**. Ryhmäkeskustelua edeltää puolen tunnin yksilöllinen valmistautumisaika ja puolen tunnin yhteinen valmistautumiskeskustelu, jossa osallistujat yhdessä suunnittelevat ja jäsentävät arvioitavan keskustelun kulkua ja valitsevat näkökulmia. Tallennettavan ja arvioitavan ryhmäkeskustelun kesto voi vaihdella ryhmän koon mukaan niin, että jokaisella on aikaa puhua yhteensä noin 10 minuuttia (eri vaiheissa keskustelua). Ryhmä huolehtii itse keskustelun tallentamisesta ja tallenteen toimittamisesta opettajalle ja toiselle arvioijalle.
- Lukion opetussuunnitelmassa päätetään, millainen pohdinta on lukiossa mahdollista suorittaa.

Arviointi

- Sanataiteen lukiodiplomin arviointi kohdistuu sanataideteokseen, portfolioon ja pohdintaosaan.
- Lukiodiplomin arvioi sanataiteen lukiodiplomin opettaja ja toinen sanataiteen asiantuntija. Kumpikin arvioija arvioi itsenäisesti lukiodiplomityön, portfolioon ja pohdinnan. Arvioija antaa arvosanan kullekin näistä osa-alueista arvosana-asteikolla 4–10.
- **Lukiodiplomin osilla on seuraavat painoarvot: lukiodiplomityö 3/6, portfolio 2/6 ja pohdintaosa 1/6.**
- Arvioijien esityksistä lukiodiplomin arvosanoiksi lasketaan keskiarvo, jossa on otettu huomioon osien painoarvot ja joka pyöristetään tarvittaessa lähimpään arvosanaan.
- Lukiodiplomiaineen lukiodiplomisuorituksista laaditaan arviointipöytäkirja, joka tallennetaan lukion arkistoon.

SANATAIDETEOKSEN ARVIOINTI

Arvioinnin kohteet

- omaäänisyys sekä ajattelun ja näkökulman omaperäisyys
- ilmaisukeinojen hallinta: ilmaisun elävyys, monipuolisuus, tarkoituksenmukaisuus ja kielellinen taidokkuus
- rakenne, monitasoisuus ja kokonaisuus
- suhde valittuun sanataiteen lajiin tai muotoon ja sen konventioihin

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

- Teos on taiteellisesti uutta luova, oivaltava ja omaääninen.
- Ilmaisukeinojen käyttö on tietoista, taidokasta ja elävää.
- Kieli on rikasta, tarkoituksenmukaista ja vivahteikasta. Teos osoittaa rohkeutta laajentaa kielellistä ilmaisua tai käyttää useita kieliä.
- Rakenteellinen kokonaisuus on hallittu, eheä, syvälinen ja monitasoinen sekä teoksen tavoitteita tukeva.
- Teos osoittaa syvälinistä ymmärrystä valitun sanataiteen lajin tai muodon keinoista ja konventioista sekä rohkeutta kehittää omaa ilmaisuaan sen pohjalta.

PORTFOLION ARVIOINTI

Arvioinnin kohteet

- työskentelyprosessin kuvaus ja dokumentointi
- tietoisuus omista taiteellisista ratkaisuksista
- lähteiden, mallien ja/tai kontekstin käsittely
- vuorovaikutuksen ja reflektoinnin taidot

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

- Portfolio avaa prosessia monipuolisesti, analyttisesti, syvällisesti ja oivaltavasti.
- Portfolio osoittaa syvällistä tietoisuutta työskentelyprosessin aikana tehdyistä valinnoista ja niiden taiteellisista, kielellisistä ja ilmaisullisista vaikutuksista.
- Lähteitä, inspiraatioita ja/tai kontekstia on hyödynnetty työskentelyprosessissa monipuolisesti, kriittisesti ja/tai rohkeasti.
- Oman taiteellisen prosessin reflektio on jatkuvaa, tarkkanäköistä ja prosessia kehittävää.

POHDINNAN ARVIOINTI

Arvioinnin kohteet

- oma suhde sanataiteeseen, sanataiteen tuntemus ja osallisuuden ilmenemismuodoissa
- harrastuneisuuden ja erityisosaamisen kytkeminen sanataiteen kontekstiin
- sanataiteelle ominaisten käsitteiden ja ilmaisutapojen hallinta
- lukiodiplomiprosessin kytkeminen yleisempään pohdintaan

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

- Pohdinta on syvällistä, henkilökohtaisesti oivaltavaa ja taiteellisesti kypsää.
- Oma suhde sanataiteeseen käy ilmi vivahteikkaasti ja analyyttisesti.
- Pohdinta osoittaa syvällistä sanataiteen tuntemusta (kirjallisuuden muodot, lukeneisuus, harrastuneisuus, kulttuuriset ilmiöt).
- Sanataiteen tuntemus liittyy luontevasti omaan osaamiseen. Osaaminen on suhteutettu esimerkiksi sanataiteen eri muotoihin, kehityskulkuihin ja ajankohtaisiin ilmiöihin näkemyksellisesti ja perustellusti.
- Pohdinta osoittaa erinomaista sanataiteelle ominaisten käsitteiden ja ilmaisutapojen hallintaa.
- Pohdinnassa on hyödynnetty oivaltavasti ja onnistuneesti lukiodiplomityönä tehtyä sanataideteosta ja taiteellista työskentelyprosessia.

Kirjallinen palaute ja todistus

Kirjallisen palautteen sisältö

- sanataiteen lukiodiplomin osat
- sanataiteen lukiodiplomista annettu arvosana
- erilliset arvosanat sanataideteoksesta, portfolioista ja pohdintaosiosta
- lyhyt kuvaus opiskelijan toteuttamasta sanataiteen lukiodiplomista ja sen vahvuuksista
- lyhyt kuvaus lukiodiplomista annetun arvosanan perusteista
- sanataiteen lukiodiplomin arvioinnin kohteet ja arvosanan kriteerit arvosanoille 10 (erinomainen), 8 (hyvä) ja 6 (kohtalainen) (3.3.1, 3.3.2, 3.3.3 ja 3.3.4).

Lukiodiplomitodistus

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- lukiodiplomiaine, jonka todistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen määrä mukaan lukien lukiodiplomiopinnot
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Pohdittavaksi 1/2

1. Sanataiteen lukiodiplomin järjestämisen edellytyksiä

- Millaiset **resurssit lukiossanne** olisi tällä hetkellä toteuttaa sanataiteen lukiodiplomi (opintojakso, joka edellyttää ulkopuolisen arvioijan erillistä palkkiota) ja sitä edeltävät opinnot?
- **Edeltävät opinnot (6 op:n laajuiset edeltävät opinnot):** Mitkä opintojaksot sopivat sanataiteen lukiodiplomia edeltäviksi opinnoiksi? Mitä lukiossanne jo nyt järjestettäviä valinnaisia opintoja voisi käyttää sanataiteen lukiodiplomin edeltävinä opintoina? Minkä oppiaineen opintoja ne ovat vai olisiko mahdollista kehittää uusi paikallinen oppiaine "sanataide"? Mitä itsenäisesti suoritettavia opintojaksoja sanataiteen lukiodiplomin edeltävinä opintoina voisi olla?
- Millaista **yhteistyötä** voisitte/haluaisitte tehdä sanataiteen lukiodiplomin mahdollistamiseksi jokin toisen lukion kanssa?

Frågor att diskutera 1/2

1. Förutsättningar för att ordna gymnasiediplomet i ordkonst

- Vilka **resurser** finns det i er läroanstalt för att genomföra gymnasiediplomet i litterärt skapande?(Gymnasiediplomet innebär ett studieavsnitt som kräver en extern bedömare med särskilt arvode.)
- **Förberedande studier (6 sp)**: Vilka studieavsnitt lämpar sig som förberedande studier inför gymnasiediplomet i litterärt skapande? Vilka valfria studier erbjuds redan nu vid er läroanstalt som skulle kunna fungera som förberedande studier? Till vilket läroämne hör dessa studieavsnitt, eller skulle det vara möjligt att utveckla ett nytt lokalt läroämne, litterärt skapande? Vilka studieavsnitt skulle kunna genomföras självständigt som förberedande studier?
- Vilken typ av **samarbete** skulle ni kunna eller vilja genomföra med en annan gymnasieskola för att möjliggöra gymnasiediplomet i ordkonst?

Pohdittavaksi 2/2

2. Sanataiteen lukiodiplomin aihe ja rakenne

- Aihe: vapaasti valittava vai vuosittaiset tehtävät?
- Lukiodiplomityö: sanataideteos
- Portfolio: työsuunnitelma, luonnoksia, työn kontekstointia, työskentelyn reflektointia
- Pohdinta: suhde sanataiteeseen, oman harrastuneisuuden pohdinta, oman työn asettaminen sanataiteen kontekstiin, lukeneisuuden osoittaminen

3. Arviointi

- Miten eri osioita arvioitaisiin (arviointin kohteet)?
- Mikä painoarvo olisi lukiodiplomin eri osioilla?
- Millainen olisi toisen arvioijan profiili? Ketkä voisivat toimia toisena arvioijana?

Frågor att diskutera 2/2

2. Gymnasiediplomet i litterärt skapande – tema och struktur

Tema: fritt valbart eller årliga uppgifter?

Gymnasiediplomarbete: verk i litterärt skapande

Portfolio: arbetsplan, utkast, kontextualisering av arbetet, reflektion över arbetsprocessen

Reflektionsdel: relation till litterärt skapande, reflektion över det egna intresset, att sätta det egna arbetet i ett ordkonstsammanhang, att visa sin läsning

3. Bedömning

Hur skulle de olika delarna bedömas (bedömningsobjekt)?

Vilken vikt skulle de olika delarna av gymnasiediplomet ha?

Hur skulle profilen för den andra bedömaren se ut? Vilka skulle kunna fungera som andra bedömare?

LUKIODIPLOMIEN YHTEINEN TEHTÄVÄ / TEEMAIDOITA

Suoritettavissa lukiodiplomeissa noudatetaan Opetushallituksen antamia, kyseisen lukiodiplomin ohjeita.

Yhteistyöprojekti: Antakaa yhteistyöprojektilenne nimi. Yhteistyöprojektissa voi olla mukana myös lukion ulkopuolisia tahoja. Projektissa voi olla mukana eri lukiodiplomeja suorittavia opiskelijoita. Jokainen tekee silti oman lukiodiplomin.

Yksilötyö: Tehtävä on mahdollista toteuttaa myös yksilötyönä.

ESIMERKKEJÄ VIIME VUOSIEN YHTEISISTÄ TEHTÄVISTÄ

- **DEMOKRATIA MUUTOKSESSA** (2025–2026)
- **ARKI** (2024–2025)
- **KAIKKI KIERTÄÄ** (2023–2024)
- **STATUS!** (2022–2023)
- **MEIDÄN KOULU** (2021–2022)
- **ODOTTAMATON TEKIJÄ (2020–2021)**
- **MITÄ MINNA NYT TEKISI?** (2019 –2020)
- **KUN MENNYT KOHTAA TULEVAN - MIKÄ ON SINUN PERINTÖSI?** (2018–2019)
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukiodiplomien-yhteinen-tehtava>

GEMENSAM UPPGIFT OCH GYMNASIEDIPOLOMEN / IDÈER FÖR TEMA

Vid avläggandet av gymnasiediplom följs de anvisningar som Utbildningsstyrelsen gett för respektive gymnasiediplom.

Samarbetsprojekt: Ge ert samarbetsprojekt ett namn. I ett samarbetsprojekt kan även aktörer utanför gymnasiet delta. Projektet kan omfatta studerande som avlägger olika gymnasiediplom. Varje studerande avlägger ändå sitt eget gymnasiediplom.

Uppgiften kan också genomföras som ett **individuellt arbete**.

Exempel på gemensamma uppgifter från de senaste åren

- ✓ **Demokratin i förändring (2025–2026)**
- ✓ **Vår vardag (2024–2025)**
- ✓ **Allt cirkulerar (2023–2024)**
- ✓ **Status! (2022–2023)**
- ✓ **Vår skola (2021–2022)**
- ✓ **En oväntad omständighet (2020–2021)**
- ✓ **Vad skulle Minna göra nu? (2019–2020)**
- ✓ **När historien möter framtiden – vilket är ditt arv? (2018–2019)**

<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/den-gemensamma-uppgiften-gymnasiediplomen>

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos - Tack

Linkejä/Länkar:

Padletissa ajatuksia sanataiteen lukiodiplomin kehittämistä: [Sanataiteen lukiodiplomi \(työnimi\)](#)

Åbo Akademi: <https://www.abo.fi/om-abo-akademi/fakulteterna/fakulteten-for-pedagogik-och-valfardsstudier/litterart-skapande/>

Sanataide ja kirjallisuus. Lukiloki-materiaali <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/sanataide-ja-kirjallisuus-ilmaisun-voimaa>

Kuvat: Minna Harmanen

